

Věc C-485/19

**Shrnutí žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podle čl. 98 odst. 1
jednacího řádu Soudního dvora****Datum doručení:**

25. června 2019

Předkládající soud:

Krajský soud v Prešove (Slovensko)

Datum předkládacího rozhodnutí:

12. června 2019

Žalobce:

LH

Žalovaná:

PROFI CREDIT Slovakia s.r.o.

Předmět původního řízení

Žaloba spotřebitele, kterou se domáhá, aby mu věřitel vrátil 1500 eur spolu s úroky z důvodu nepřijatelné podmínky, kterou obsahovala smlouva o spotřebitelském úvěru.

Předmět a právní základ žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

Krajský soud v Prešove předkládá předběžné otázky podle článku 267 SFEU, jejichž předmětem je uplatnění promlčecí lhůty, důkazního břemene a metody konformního výkladu ve spotřebitelských věcech z hlediska článku 47 Listiny základních práv Evropské unie, zásady efektivity a přímého účinku směrnice 2008/48.

Předběžné otázky

A.

I. Je třeba vykládat článek 47 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „článek 47 Listiny“) a implicitně právo spotřebitele na účinný prostředek soudní ochrany tak, že mu odporuje právní úprava obsažená v § 107 odst. 2 občianskeho zákonníka o promlčení práva spotřebitele v tříleté objektivní promlčecí době, podle které se právo spotřebitele na vrácení plnění z nepřijatelné smluvní podmínky promlčí i v případě, že spotřebitel sám nedokáže vyhodnotit nepřijatelnou smluvní podmínku, a tato promlčecí doba uplyne i za situace, že spotřebitel o povaze nepřijatelné smluvní podmínky nevěděl?

II. Pokud je právní úprava promlčení práva spotřebitele ve tříleté objektivní době i navzdory jeho nevědomosti v souladu s článkem 47 Listiny a zásadou efektivity, předkládající soud se ptá, zda:

odporuje článku 47 Listiny a zásadě efektivity taková vnitrostátní praxe, podle které spotřebitel nese před soudem **důkazní břemeno** v souvislosti s prokázáním **vědomosti** osob jednajících za věřitele, že věřitel porušuje práva spotřebitele, v dané věci vědomosti o tom, že neuvedením správné roční procentní sazby nákladů (RPSN) věřitel porušuje zákonné pravidlo, a též vědomosti, že v takovém případě je úvěr bezúročný a že přijetím úroků se věřitel bezdůvodně obohatí?

III. Pokud je odpověď na otázku v části A bodě II. záporná, u koho z osob na straně věřitele, jakou jsou jednatelé, společníci a obchodní zástupci věřitele, má spotřebitel povinnost prokázat vědomost ve smyslu otázky uvedené v části A bodě II.?

IV. Pokud je odpověď na otázku v části A bodě II. záporná, jaká **intenzita** vědomosti postačuje k dosažení cíle, kterým je **prokázání úmyslu** dodavatele porušit předmětná pravidla na finančním trhu?

B.

I. Brání účinky směrnic a s nimi související judikatura Soudního dvora Evropské unie, jako Rasmussen, C-441/14, EU:C:2016:278, Pfeiffer, C-397/01 až C-403/01, EU:C:2004:584, body 113 a 114, Küçükdeveci, C-555/07, EU:C:2010:21, bod 48, Impact, C-268/06, EU:C:2008:223, bod 100; Dominguez, C-282/10, body 25, 27, a Association de médiation sociale, C-176/12, EU:C:2014:2, bod 38, takové vnitrostátní praxi, podle které k závěru o výkladu, který je v souladu s unijním právem, dospěl vnitrostátní soud bez použití výkladových metod a bez náležitého odůvodnění?

II. Pokud po použití výkladových metod, jakými jsou zejména teleologický výklad, doslovný výklad, historický výklad, systematický výklad, logický výklad (metoda *a contrario*, metoda *reductione ad absurdum*), a po použití vnitrostátního řádu jako celku za účelem dosažení cíle uvedeného v čl. 10 odst. 2 písm. h) a i) směrnice 2008/48 (dále jen „směrnice“) dospěje soud k závěru, že výklad v souladu s unijním právem směřuje ke stavu *contra legem*, je v takovém případě, například při porovnání vztahů v oblasti diskriminace nebo ochrany zaměstnanců, možné přiznat uvedenému ustanovení směrnice pro účely ochrany podnikatelů

vůči spotřebitelům při úvěrových vztazích přímý účinek a ponechat jako neuplatněné ustanovení zákona, které není v souladu s unijním právem?

Uplatňované předpisy unijního práva a judikatura

Článek 47 Listiny základních práv Evropské unie

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES ze dne 23. dubna 2008 o smlouvách o spotřebitelském úvěru a o zrušení směrnice Rady 87/102/EHS

Rozsudky Soudního dvora ve věcech Océano Grupo Editorial a Salvat Editores, C-240/98 až 244/98; Pfeiffer, C-397/01 až C-403/01, EU:C:2004:58; Impact, C-268/06, EU:C:2008:223; C-89/08 P, EU:C:2009:742; Dominguez, C-282/10, EU:C:2012:27; Association de médiation sociale, C-176/12, EU:C:2014:2; CA Consumer Finance SA v. Ingrid Bakkausová, C-449/13, EU:C:2014:2464; Ernst Georg Radlinger a Helena Radlingerová, C-377/14, EU:C:2016:283; Rasmussen, C-441/14 EU:C:2016:278; ve spojených věcech Francisco Gutiérrez Naranjo a další, C-154/15, C-307/15, C-308/15, EU:C:2016:980; Home Credit Slovakia, a.s. v. Klára Bíróová, C-42/15, EU:C:2016:842; Cresco Investigation, C-193/17, EU:C:2019:43; Mariusz Pawlak, C-545/17, EU:C:2019:260

Uplatňované vnitrostátní předpisy a judikatura

§ 107 odst. 1 a 2 Občianskeho zákonníka č. 40/1964 Zb.

§ 15 a § 16 Trestného zákona č. 300/2005 Z. z.

článek 2 odst. 2 Civilného sporového poriadku (zákon č. 160/2015 Z. z.)

§ 9 a § 11 zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov ve znění do 1. 5. 2018

rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky ze dne 18. 10. 2018 č. k. ICdo 238/2017

rozhodnutí Najvyššieho súdu ze dne 22. 2. 2018 č. k. 3 Cdo 146/2017

Stručný popis skutkového stavu a původního řízení

- 1 LH (dále jen „žalobce“) uzavřel dne 30. května 2011 smlouvu o spotřebitelském úvěru se společností PROFI CREDIT Slovakia, s.r.o. (dále jen „žalovaná“). Jednalo se o úvěr 1500 eur s úrokovou sazbou 70 % a roční procentní sazbou nákladů (RPSN) 66,31 % s povinností vrátit celkem 3 698,40 eura po dobu čtyř let v 48 měsíčních splátkách ve výši 77,05 eura. Již během prvního dne úvěrového vztahu žalovaná po žalobci požadovala poplatek 367,49 eura za možnost odkladu

splátek, aniž bylo jisté, že žalobce této možnosti v budoucnu využije. LH tedy nedostal 1500 eur, ale pouze částku 1 132,51 eura, tedy úvěr o 24 % nižší oproti dohodnuté částce.

- 2 Při uzavření smlouvy žalobce nedostal informaci o skutečné RPSN. Splátky úvěru nebyly ve smlouvě specifikovány podle jistiny, úroků a poplatků, což bylo v rozporu se zněním tehdy účinného § 9 odst. 2 písm. k) zákona č. 129/2010 o spotřebitelských úveroch, který tuto specifikaci vyžadoval do 1. května 2018.
- 3 Soudní dvůr však dne 9. listopadu 2016 ve věci C-42/15 rozhodl, že uvedené ustanovení zákona upravující tuto specifikaci splátek úvěru je v rozporu se směrnicí 2008/48. Slovenský zákonodárce tuto legislativní chybu napravil a s účinností od 1. května 2018 změnil toto problematické ustanovení.
- 4 Žalobce splatil úvěr a zaplatil žalované 3 698,40 eura.
- 5 Dne 2. února 2017 se LH od právníka dozvěděl, že ho žalovaná poškodila tím, že použila nepřijatelné podmínky, a také tím, že nebyl správně informován o RPSN. LH proto podal dne 2. května 2017 žalobu.
- 6 Žalobce se domáhá vrácení poplatku, protože podle slovenského práva je nesprávné uvedení RPSN sankcionováno kromě jiného i tím, že věritel pozbývá práva na poplatek.
- 7 Žalovaná v řízení před předkládajícím soudem tvrdí, že je právo žalobce promlčené.

Stručný popis odůvodnění předběžné otázky

- 8 Pokud jde o předběžné otázky uvedené v bodě A, podle předkládajícího soudu se zdá, že při poskytnutí smlouvy se uvedla nesprávná RPSN a uplatnil se nepřijatelný poplatek.
- 9 Co se týče námitky promlčení, podle slovenského práva je třeba uplatnit právo z bezdůvodného obohacení v subjektivní promlčecí lhůtě dvou let. Tato lhůta plyne od okamžiku, kdy se žalobce dozvěděl, že došlo k bezdůvodnému obohacení. Podle předkládajícího soudu žalobce tuto lhůtu dodržel a podal žalobu včas.
- 10 Kromě subjektivní lhůty existuje i objektivní lhůta k uplatnění tohoto práva. Při úmyslném bezdůvodném obohacení se uvedené právo promlčí za deset let ode dne, kdy k němu došlo. V případě bezdůvodného obohacení z nedbalosti se toto právo promlčí za tři roky ode dne, kdy k němu došlo.
- 11 Předkládající soud uvádí, že v souladu s novým občanským soudním řádem je vázán ustálenou rozhodovací praxí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Podle rozhodnutí Najvyššieho súdu ze dne 18. října 2018 nese důkazní břemeno při otázce, zda se uplatní tříletá anebo desetiletá promlčecí lhůta, spotřebitel.

Spotřebitel musí v případě posledně uvedené lhůty nejprve správně určit okamžik, kdy k obohacení došlo, a poté prokázat, že věřitel měl v úmyslu (složka vědění a volní složka) získat majetkový prospěch na úkor spotřebitele. Při posuzování zavinění (složky vědění a volní složky) se má uplatnit analogie podle trestního práva. Pokud spotřebitel neprokáže úmysl věřitele, uplatní se tříletá lhůta.

- 12 Předkládajícímu soudu ovšem není jasné, jakou intenzitu porušení práva je třeba prokázat. Dodává, že je téměř nemožné, aby žalobce prokázal alespoň nepřímý úmysl žalované o tom, že věděla, že v rámci spotřebitelského úvěru porušuje pravidla, a pro tento případ byla srozuměna s tím, že se obohacuje na úkor žalobce. Zároveň není jasné, kterým osobám se má tento úmysl prokazovat, zda jednateli, společníkovi nebo obchodním zástupcům žalované.
- 13 V této souvislosti poukazuje předkládající soud na rozsudek ve věci CA Consumer Finance SA v. Ingrid Bakkausová, C-449/13, EU:C:2014:2464, v němž Soudní dvůr rozhodl, že unijní právo brání vnitrostátní právní úpravě, podle které břemeno důkazů o nesplnění povinností týkající se poskytnutí přiměřených informací spotřebiteli a kontroly úvěruschopnosti nese spotřebitel. Pro slovenského spotřebitele je v porovnání s uvedenou věcí mnohem těžší prokázat úmyslné jednání věřitele.
- 14 V souvislosti s časovým omezením uplatnění práva spotřebitele předkládající soud uvádí, že Soudní dvůr ve spojených věcech Francisco Gutiérrez Naranjo a další, C-154/15, C-307/15, C-308/15, EU:C:2016:980, rozhodl, že směrnice 93/13/EHS brání vnitrostátní judikatuře, která omezuje časové restituční účinky spojené s rozhodnutím o zneužívající povaze jen na částky, které byly podle takového ujednání bezdůvodně uhrazeny po vyhlášení rozhodnutí, v němž byla soudem určena tato zneužívající povaha.
- 15 Předkládající soud má pochybnosti, zda uvedená vnitrostátní rozhodovací praxe, která v daném případě fakticky vede k uplatnění tříleté objektivní promlčecí lhůty a k oslabení práva neinformovaného spotřebitele až na hranici ztráty jeho práva, je v souladu s účinným prostředkem nápravy, zásadou spravedlivého procesu podle článku 47 Listiny a zásadou efektivity unijního práva.
- 16 Pokud jde o předběžné otázky uvedené v bodě B týkající se metody výkladu původního ustanovení § 9 odst. 2 písm. k) zákona č. 129/2010 upravujícího specifikaci splátek úvěru podle jistiny, úroků a poplatků, předkládající soud uvedl, že Nejvyšší soud dne 22. února 2018 rozhodl, že ve starých věcech před změnou tohoto zákona je třeba uplatnit konformní výklad. Podle tohoto rozhodnutí se uvedené ustanovení § 9 odst. 2 písm. k) zákona č. 129/2010 má vykládat tak, že nestanoví povinnost uvést požadované informace ve vztahu ke každé položce (tj. jistině, úrokům a jiným poplatkům) zvlášť, ale jen jejich uvedení v souhrnu ke splátce, která zahrnuje jistinu, úroky a jiné poplatky.
- 17 Podle předkládajícího soudu z uvedeného rozhodnutí není jasné, jaké výkladové metody použil Nejvyšší soud a jakým postupem dospěl ke konformnímu výkladu.

Předkládající soud se domnívá, že tento konformní výklad předmětného ustanovení zákona by znamenal výklad *contra legem*. Řešením by mohlo být neuplatnění tohoto ustanovení, avšak případ by se musel týkat závažných společenských vztahů, jako je diskriminace (Rasmussen, C-441/14, EU:C:2016:278) nebo ohrožení zdraví zaměstnanců (Pfeiffer, C-397/01 až C-403/01, EU:C:2004:58). Předkládající soud má pochybnosti, zda za účelem ochrany podnikatelů, kteří poskytují peníze, lze přiznat směrnici 2008/48 přímý účinek, protože by to bylo v rozporu s právní jistotou spotřebitelů, u kterých mohla vzniknout důvěra ve znění uvedeného zákona.

PRACOVNÍ DOKUMENT